

امیرحسین سمیعی، مدیرکل دفتر موسیقی درگفت‌وگو با «فرهیختگان»:

سند موسیقی، بین نهاد‌ها هماهنگی ایجاد می‌کند

ایمان عظیمی خبرنگار

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در حیاط جلسه هیات دولت گفت که بعد از ۴۵ سال، بالاخره سند ملی موسیقی به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده و رئیس‌جمهور نیز آن را ابلاغ کرده است. این اتفاق بسیار مهمی است که می‌تواند تناقض‌ها و تعارضات موجود در زمینه موسیقی را به کل برطرف کند و سند ملی موسیقی را برای تصمیمات ریز و درشتی که در این حوزه گرفته می‌شود مبنای نظر قرار دهد. در همین راستا تصمیم گرفتیم تا در قالب یک مصاحبه با امیرحسین سمیعی، مدیر دفتر موسیقی وزارت ارشاد به بحث و گفت‌وگو در این زمینه بپردازیم و موضع دولت در قبال سند ملی موسیقی را از وی جویا شویم.

سند ملی موسیقی، قرار است چه چشم‌اندازی را پیش‌روی جریان موسیقی کشور قرار دهد؟

ما اساسا دچار فقدان خط مشی روشن در حوزه موسیقی هستیم؛ فقدان یک خط مشی کارآمد که بتواند نرم‌افزار فکری در موسیقی کشور باشد؛ فقدان یک مکتب موسیقایی که متناسب با تمدن ایرانی اسلامی باشد و تدوین سند ملی موسیقی، راهبردی برای جبران این فقدان‌ها است.

سند ملی موسیقی، خط‌مشی موسیقی‌کشور را تصریح و تدقیق می‌کند و جریان موسیقی کشور با کمک این سند، هدفمند و معنادار می‌شود و می‌تواند زمینه‌ها را برای این هنر ارزشمند فراهم کند تا هم به سمت نقطه مطلوب معنوی و مادی حرکت کند و هم نیازهای جمعی را برآورده سازد. ضمن اینکه تعیین خط‌مشی در این حوزه می‌تواند اختلاف‌نظرها درخصوص ماهیت موسیقی و وجود موسیقی را به حداقل برساند و از بین ببرد. همچنین این خط‌مشی کمک خواهد کرد نهاد‌ها و دستگاه‌های تصمیم‌گیر وارد یک راهبرد سیستمی در حوزه موسیقی شوند.

ضرورت تدوین سند ملی موسیقی چه بود؟

در مورد سند ملی موسیقی تلاش می‌کنیم هنر را به کارکرد‌های اصلی خودش

«فرهیختگان» آمار اجراهای صحنه‌ای دو سال ۱۴۰۲ و ۱۳۹۸ را مقایسه کرد

خواننده‌ها امسال ۳ برابر سال ۹۸ کنسرت داشتند

عاطفه جعفری خبرنگار گروه فرهنگ

در گزارش امروز با توجه به آماری که به دست «فرهیختگان» رسیده است، اجراهای صحنه‌ای در سال ۱۴۰۲ را به تفکیک آورده‌ایم و هر فصل را به تفکیک صدور مجوزها، استخراج کردیم و در کنارش مقایسه‌ای بین اجراهای صحنه‌ای امسال با سال ۱۳۹۸ داشتیم. اینکه معیار قضاوت را سال ۹۸ گذاشتیم به این دلیل بوده است که سال‌های کرونا و اتفاقات پاییز سال ۱۴۰۱، باعث لغو کنسرت‌ها در این فاصله زمانی شده بود و مقایسه کمی و کیفی کنسرت‌های امسال با آن سال‌ها قضاوت‌را از دایره انصاف خارج می‌کرد.

۱۸۵۰اجرا در سال ۱۴۰۲

طبق آماری که به دست «فرهیختگان» رسیده است، مجوزهای صادرشده برای اجراهای صحنه‌ای در سال ۱۴۰۲ تا ۱۶ تا اسفندماه، تعداد هزار و ۸۵۰ اجرا بوده است. روزهای اجرای این کنسرت‌ها، دو هزار و ۶۴۴ روز و تعداد سانس‌ها هم ۴ هزار و ۴۴۷ سانس سانس اجرا بوده است (هر دوره اجرای صحنه‌ای ممکن است در چند روز و چندین سانس از جانب خواننده برگزار شده باشد)؛ که به تفکیک هزار و ۳۰۷ کنسرت پاپ، ۱۹۴ کنسرت سنتی/ایرانی، ۱۱۴ نواحی، ۴ ارکسترال، ۶۵ کلاسیک، یک کودک و ۱۶۵ کنسرت موسیقی تلفیقی بودند.

در سال ۱۳۹۸، ۵۲۰ عنوان اجرای صحنه‌ای با ۱۰۴۰ اجرا، ۱۶۱ آلبوم موسیقی، سه آلبوم تصویری موسیقی، یک هزار و ۷۸ تک‌آهنگ، ۱۲۷ نماهنگ، ۴۰ کتاب و گویا و ۱۶۰ اجرای گروه‌های خارجی در ایران از دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز گرفته‌اند. همچنین در نیمه اول امسال شش هزار و ۳۰۰

باگردانیم. روزگاری در نقشه‌راه تمدن ایرانی و اسلامی ما، هنرها کارکرد واقعی و ملموس در زندگی داشتند، مثلا هنر خوشنویسی، بخش مهمی از هویت بصری ما را شکل داده است؛ خیلی از آیات قرآن و احادیث از طریق این هنر در ذهن ما نقش بسته است؛ یا مثلا هنرهای نمایشی، تعزیه و پرده خوانی هویت‌های دراماتیک ما هستند که در ذهن ما ثبت شدند.

پس در موسیقی هم اگر می‌خواهیم به ریشه‌ها ایمان برگردیم؛ پلی به غیر از پیدا کردن هویت نداریم. سند ملی موسیقی، ما را به هویت اصلی مان برمی‌گرداند و افضی را پیش‌روی هنرمندان قرار می‌دهد که این هنر برپایه تمدن ایرانی و اسلامی باشد.

با تدوین سند ملی موسیقی، موسیقی ایرانی تقویت می‌شود؛ موسیقی نواحی با راهکارهای خاص تقویت می‌شود. اساسا تلاش تدوینگران سند ملی موسیقی بر این بوده که به سمت ارائه بهتر موسیقی برویم؛ هم از این جهت که شرایط برای تعالی این هنر فراهم شود و هم اینکه فضایی استاندارد برای خدمات بهتر اهالی موسیقی در جامعه شکل بگیرد.

توقع است که نهاد‌ها و سازمان‌های فرهنگی در نسبت با این سند بالادستی، تعاملی سازنده و موثر داشته باشند. فکر می‌کنید این اتفاق محقق شود؟
سند ملی موسیقی هم به صورت نرم‌افزار فکری و هم به لحاظ سیستمی، بین نهاد‌های تصمیم‌گیر، هماهنگی کاملی را ایجاد خواهد کرد و این باعث می‌شود که شرایط برای رفتن به سمت مسیر بهتر فراهم شود. مسیر بهتر از این جهت که هم ایده‌آل‌های اجتماعی در حوزه موسیقی لحاظ شود و هم نیازهای جمعی مردم پاسخ داده شود.

مساله این است که در خط‌مشی موسیقی، تبیین نظر انجام شده است. مبتنی بر این سند، موسیقی در جایگاهی قرار می‌گیرد که تکلیف و چهارچوب‌ها مشخص است و ابعاد و لایه‌های آن مشخص می‌شود و برای تمام اینها راهکار ارائه شده است. دفتر موسیقی وزارت ارشاد هم بر اساس سندی که ابلاغ شده، راهکارها و موارد مختلف را ریزنویسی می‌کند تا موارد و قالب‌های اصلی از آن استخراج شود.

تربیت نیروی متخصص حوزه موسیقی و توجه به بازار کار موسیقی آیا در این سند بالادستی در نظر گرفته شده است؟

در سند ملی موسیقی، به طور جدی به تربیت بدنه اصلی جامعه موسیقی اشاره شده است و نکات مهمی هم به آن پیوست شده است. این توجه و نگاه باعث می‌شود که حمایتی اصولی از چرخه اقتصاد موسیقی، صورت بگیرد. بخشی از این حمایت اصولی، توجه به فارغ‌التحصیلان موسیقی است؛ بخش دیگر ایجاد فضای کار برای مباحث اقتصادی تحصیل‌کرده‌های موسیقی و اساسا ریل‌گذاری برای نیروی متخصص این حوزه است.

بر این باوریم که اگر در حوزه موسیقی، گاهی دچار ضربه می‌شویم و مواردی هستند که به غلط شکل محتوایی در طیف‌های مختلف موسیقی به خود گرفته، به خاطر این است که ریل‌گذاری درستی در آموزش نداشتیم. دلیلش هم، همان فقدان اتاق فکر و نرم‌افزارهای فکری است. ما تا به حال آن نگاه جامع‌رانداشتیم که در دانشگاه‌ها و هنرستان‌های موسیقی قرار است چه اتفاقی بیفتد.. در حالی که باید به این فکر می‌شد که نقش موسیقی ملی، موسیقی نواحی و موسیقی عملی چیست و این بدنه که می‌خواهد وارد بازار کار شود، قرار است چه ایده‌ای داشته باشند. جامعیت و خط‌مشی که در سند موسیقی لحاظ شده، اتفاقا این بخش از حوزه موسیقی را در اولویت قرار داده و به آن نظم می‌هد و نقش حمایتی خودش را نشان می‌دهد.

نظر چند تن از متخصصان حوزه موسیقی درباره سند ملی موسیقی

در آرزوی حذف موازی‌کاری

مریم فضائلی خبرنگار

سند ملی موسیقی پس از ۹ سال دوباره به جریان افتاده و درحال حاضر برای تصویب نهایی در دستور کار جلسه اصلی شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفته است. سند ملی موسیقی به‌عنوان یکی از زیر سندهای نقشه مهندسی فرهنگی در سال ۱۳۹۹ به وزارت فرهنگ و ارشاد واگذار شد. این سندبرای ساماندن‌هی وضعیتموسیقی،ارتقای سطحفرهنگی،هنری وعلمی فعالیت‌های جامعه موسیقایی‌کشور، معرفی موسیقی فاخرایرانی در سطح بین‌المللی، ساماندهی وبهینه‌سازی تعاملات بین‌المللی در عرصه موسیقی یا همکاری سازمان‌صداوسیمو سازمان تبلیغات اسلامی تدوین‌شده‌ودرنهایت در پنج سرفصل بیانی، ارزش‌ها و اصول، اهداف، سیاست‌های کلان اقدامات و الزامات اجرایی به تصویب رسید. با تصویب این سند، نقدها و نظرات گوناگونی برای این سند گفته شد. در ادامه نظرات کارشناسان و متخصصان موسیقی در مورد این سند بالادستی را بازنویسی می‌کنیم.

گره‌کار هنرمندان محکم‌تر می‌شود

رضا مهدوی، کارشناس و پژوهشگر موسیقی آذرباه امسال در رابطه با سند ملی موسیقی گفت:«در نیمه دوم دهه ۸۰ تصمیم بر این شد برای موسیقی کشور سندی نوشته‌شود. در این سند وضعیت آموزش، آموزشگاه‌ها، سیاست‌گذاری و چالش‌های این حوزه دیده‌شد تا از این طریق چهارچوب اصلی و نوع فعالیت موسیقیدان‌ها مشخص شود.» وی ادامه داد: «در دهه ۹۰ جریان سند نویسی تغییر کرد و مسیر را از جزی به کل هدایت کردند. باید بسترهای مناسب را که به پختگی رسیده در نظر بگیریم، یعنی باید از راس هم شروع کرد اما در ۹۰هه جریان تغییر کرد و در حال حاضر اجرای این سند جای بحث و محل توضیح بیشتر دارد و نباید برای تصویب آن عجله کرد.» این موسیقیدان اضافه کرد: «شورای موسیقی دارای سابقه است و در سال ۱۳۸۶ شورای راهبردی موسیقی در معاونت هنری وقت وجود داشت که بنده و عده‌ای دیگر عضو آن بودیم، اما متأسفانه به سرانجام نرسید. آن شورا سرآغاز همین ماجراست و باید دید تشکیل شورای موسیقی با همین اعضای سابق خواهد بود یا ترکیب تغییر پیدا می‌کند.» مهدوی افزود: «بسیاری از موسیقیدان‌ها اعتقاد دارند این شیوه که در سند آمده تمامیت این حوزه را دربر گرفته است. در این سند تنها به‌خانه موسیقی و مراکز دولتی ریز یک پدج کشور بسنده شده است. موسیقیدان‌ها معتقدند با این سند گروای از کار آنها برداشته نمی‌شود، بلکه گره مشکلات آنها محکم‌تر هم می‌شود. مادر موسیقی گونه‌های مختلفی داریم، باید دید از شاخص‌های موسیقی و افراد متخصص در این سند دعوت شده است یا خیر. این‌سند اگر در آغاز باشکست‌مواجه‌شود موسیقیدان‌ها در انزوای روند اما اگر این سند به‌طور درست شکل بگیرد می‌تواند باعث توسعه کمی و کیفی موسیقی کشور باشد و بودن آن به این حوزه کمک خواهد کرد.» دبیر جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر تصریح کرد: «سند موسیقی باید جامعه موسیقی را با نگاهی به آینده به آرامش برساند و موسیقیدان‌ها با خیال راحت بتوانند فعالیت کنند. مانده یک به ۲۰ شبکه تلویزیونی داریم اما شبکه‌ای مختص این حوزه نداریم و حتی برنامه اختصاصی هم در هیچ کدام از شبکه‌های تلویزیونی نداریم.» وی در پایان گفت: «در سند موسیقی باید از جامعه موسیقیدان‌ها و آموزشگاه‌هایی که وجود دارد مصلحت‌جویی شود و دید از این افراد در این سند استفاده می‌شود یا خیر.»

معیاری برای موسیقی

محمد الهیاری، مدیرکل سابق دفتر موسیقی، نظری متفاوت در این زمینه داشت و معتقد بود که تدوین سند ملی موسیقی جزیه کارهای بر زمین مانده است. او آرزوهای امسال را این‌طور دست‌کم یک دهه گذشته تلاش‌هایی از سوی نهاد‌های مختلف برای تدوین نسخه‌هایی به‌عنوان پیش‌نویس یا سند

پشتیبان اتفاق افتاده بود اما از سال ۹۹ به‌صورت جدی در دفتر موسیقی وزارت ارشاد کمیته‌های تحقیق و تدوین سند شکل گرفت.»

الهیاری درباره روند این سند گفت: «پس از اینکه مراحل تدوین پیش‌نویس طی ۱۶ ماه در جلسات مداوم با حضور گروه تحقیق و برخی کارشناسان در دفتر موسیقی شکل گرفت، اواسط سال ۱۴۰۰ این پیش‌نویس از سوی وزارت ارشاد برای شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال شد و مطلع هستم که چند جلسه جمع‌سپاری از سوی شورای انقلاب فرهنگی در این زمینه برگزار شده است. در مرحله بعد، سند را به شورای هنر که به ریاست وزیر فرهنگ و ارشاد برگزار می‌شود اطلاع داد تا اعضای شورای هنر هم در این زمینه نظر نهایی بدهند. در نهایت بعد از تایید شورای هنر، به شورای معین در شورای انقلاب فرهنگی رفت که در دو جلسه بررسی شد. در آخر سند ملی موسیقی درحال حاضر در اختیار دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی برای بررسی نهایی در صحن این نهاد قرار گرفته است.» این مدیر فرهنگی همچنین با اشاره به ستاد اجرایی موسیقی کشور، تاکید کرد: «این ستاد وظیفه دارد سیاست‌های دستگاه‌های بالادستی در حوزه موسیقی را داخل دولت و حاکمیت تبدیل به سیاست‌های یکنواخت‌تری کند تا موضوع حکمرانی جمهوری اسلامی ایران در حوزه موسیقی از ضرابهنگ بهتری برخوردار باشد. طبیعی است که آرای هنرمندان موسیقی هم در اجرای بهینه سند ملی موسیقی اثرگذار است.» الهیاری در خاتمه صحبت هایش تاکید کرد: «با تدوین سند ملی بالاخره مادر حوزه موسیقی صاحب یک معیار خواهیم شد. با انتشار این سند گفت‌وگوهای اندیشه‌ای و نخبگانی از معضلات امروز حوزه موسیقی رصد بهتری خواهد داشت و هم در مرجع تخصصی آن که شورای انقلاب فرهنگی است، تصمیمات بهتری برای حوزه موسیقی اتخاذ می‌کنیم.»

اقدام دبیر هنگام

تیم‌یاه ۱۳۹۹ بعد از ابلاغ و فرایند و مرجع تدوین سند ملی موسیقی «توسط معاون اول رئیس‌جمهور وقت، نظرات مختلفی از جانب کارشناسان موسیقی در رسانه‌های مختلف منتشر شد. هوشنگ جاوید، پژوهشگر حوزه موسیقی در گفت‌وگویی بر این تاکید کرد که برای ثبت کردن سند موسیقی باید هدف‌گذاری آن مشخص شود و گفت: «اگر هدف صرفا در اولویت قرار دادن موسیقی ایران و موسیقی نواحی در تمامی شاخه‌ها هم از موسیقی شادی، آیینی، بزم، رزم و... است که چه عالی، اما اگر می‌خواهند همین جریان حال حاضر موسیقی به‌صورت سند ثبت شود، بهتر است چنین اتفاقی رخ ندهد، چون از همین حلاله هم فاصله موسیقی ایران را خوانده‌اند، چه برسد به آینده. حداقل اولویتی که برای موسیقی ایرانی باید در چنین سندی در نظر گرفته شود، چیزی بین ۸۰ تا ۹۰ درصد است. آن زمان ۱۰ درصد هم برای موسیقی فرنگی ایرادی ندارد اما این چنین نشود که ۵۰ درصد موسیقی ایرانی باشد و ۵۰ درصد موسیقی فرنگی.»

او در ادامه با اشاره به اینکه باید دید که محتوای این سند چیست، گفت: «به‌طور کل تدوین سند موسیقی ملی خیلی خوب است، چون تا به حال در این ۴۰ سال هیچ دولتی روی موسیقی به‌عنوان یک راهکار فرهنگی استراتژیک حساب نکرده است. در این سال‌ها نگاه دولت‌ها به موسیقی نگاهی تفننی بود تا در دوره‌ای از آن استفاده کنند و بعد هم آن را کنار بگذارند، مثل کاری که با جشنواره موسیقی فجر کردند.» در صحبت‌های محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد آمده است که بر اساس سند ملی موسیقی، شورای عالی موسیقی تشکیل شود. با انتشار اخبار دوباره مربوط به این سند، هوشنگ جاوید در مصاحبه‌ای با خبرگزاری فارس درباره شکل‌گیری این شورا گفت: «سند موسیقی اقدامی دیرهنگام است که به جایی نمی‌رسد؛ چراکه شوراها تا به حال هیچ‌کمکی به موسیقی نکردند و در عوض باعث عقب‌رفت هم شده‌اند.» وی ادامه داد: «شورای عالی موسیقی همان شورای نظارت بر موسیقی است. در شورای نظارت بر موسیقی کارهایی را دادن مجوز بررسی می‌شد، یک دهه شانس می‌آوردند و مجوز می‌گرفتند، عده‌ای دیگر هم مثل تلوو ریزیزیمینی فعالیت می‌کردند که سرانجامش آن چیزی است که می‌بینیم.»

مذهبی مناسبتی با ۵۸ نوبت اجرا روی صحنه رفته‌اند.

در بخش آلبوم‌ها نیز مجوز پنج آلبوم موسیقی پاپ، سه آلبوم موسیقی الکترونیک، دو آلبوم موسیقی سنتنی و دو آلبوم موسیقی نواحی در مردادماه ۱۴۰۲ صادر شده است.

پاییز با بیش از ۱۴۵ اجرا

در پاییز ۱۴۰۲، مجوز ۳۸۰ تک‌آهنگ، ۱۸ آلبوم موسیقی، ۱۸ نماهنگ، دو کتاب گویا و پنج مجوز تاسیس و تمدید استودیوی صدا برداری و مراکز تولید و تکثیر آثار صوتی و تصویری صادر شده است. در مدت یادشده یک گروه موسیقی به خارج از کشور اعزام شده و ۱۲۶۶ اجرای موسیقی با ۵۳۹۶ دفعه اجرا روی صحنه رفته‌اند. در بخش آلبوم‌ها نیز مجوز چهار آلبوم موسیقی سنتنی، چهار آلبوم موسیقی پاپ، یک آلبوم موسیقی نواحی، چهار آلبوم موسیقی تلفیقی، یک آلبوم موسیقی کودک و چهار آلبوم موسیقی کلاسیک در آبان ماه ۱۴۰۲ صادر شده است. در آذر ماه ۱۴۰۲، مجوز ۳۱۷ تک‌آهنگ، ۲۱ آلبوم موسیقی، ۳۱ نماهنگ، ۳۶ کتاب گویا و ۵۲ مجوز تاسیس و تمدید استودیوی صدا برداری و مراکز تولید و تکثیر آثار صوتی و تصویری صادر شده است. در مدت یادشده دو گروه موسیقی به خارج از کشور اعزام شده و ۱۴۷ اجرای موسیقی با ۳۳۳ دفعه اجرا روی صحنه رفته‌اند. در میان تک‌آهنگ‌های مجوز گرفته، ۲۴۰ اثر در ژانر موسیقی پاپ، ۲۵ اثر در ژانر موسیقی نواحی، ۸ اثر در ژانر موسیقی سنتنی، دو اثر در ژانر موسیقی تلفیقی، ۱۳ اثر در ژانر موسیقی کلاسیک و ۱۰ اثر در ژانر موسیقی الکترونیک، سه اثر در ژانر موسیقی ارکسترال تولید شده‌اند. در بخش آلبوم‌ها نیز، مجوز پنج آلبوم موسیقی سنتنی، پنج آلبوم موسیقی پاپ، شش آلبوم موسیقی نواحی، دو آلبوم موسیقی تلفیقی و سه آلبوم موسیقی کلاسیک در آذر ماه ۱۴۰۲ صادر شده است.

آمار اجراهای صحنه‌ای ۱۴۰۲ بر اساس سامانه صدور

مجوز و وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. با توجه به اینکه استان‌های یزد، آذربایجان غربی، خراسان جنوبی، قم و همدان به این سسامانه وصل نیبستند؛ اگر آمار این پنج استان هم لحاظ شود، مجوز اجراهای صحنه‌ای بیش از عدد هزار و ۸۵۰ خواهد بود

فرهیختگان

فرهنگ

پنجشنبه ۱۷ اسفند ۱۴۰۲

شماره ۴۰۹۷

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

ادامه از صفحه ۱۲

۱۳